

על עצמאות רעיונית ועל אינטרנאציונליזם

הרצל ברגר

היו מקסמישווא שהתרחקו ממנה ככל אשר הירבתה לרדוף אחריהם. השג השיגה רק אותה מטרה, אשר מבחינה אובייקטיבית עשתה פ.ק.פ. כל אשר בידה למען הרחקתה והכשלתה. הסוקר את תולדותיה של פ.ק.פ. יבוא לידי מסקנה ודאית, כי היסוד הערבי שבמפלגה לא היה מעולם אלא כתבלין, הניתן בקמפוצ'ן או במחצית החופן, ויש שאינו ניתן כלל. המנה העיקרית היה היסוד היהודי. מה לא עשה היסוד היהודי הזה כדי להקים מפלגה קומוניסטית בארץ שרוב מנינה ורוב בנינה ערבי! הגיעו הדברים לידי קביעת „נומרוס קלאוזוס“ ליהודים לא בלבד במרכז המפלגה, אלא גם בסניפיה. כל זה היה לשוא. לבסוף גאלצו החברים היהודים של המפלגה הקומוניסטית הפלשר תינאית להפרד מחבריהם הערבים המעטים. הדבר היה לפני שנים רבות, כאשר עמדתם מהיום עדיין לא עלתה לפניהם אף בסיוטי לילה. מאמצייהם להקים חומת־זרות בין הפועלים והנוער היהודי לבין המפעל הציוני הקימו חומה בין הישוב כולו לבין מפלגתם ובודדו אותם כליל מציבור הפועלים. עכשיו קובל מן היגם של הקומוניסטים הישראליים, הח' ש. מיקוניס, על ההרכב הפוליטי המשונה של הישוב, שהקומוניסטים מבית מדרשו הם מיעוט קטן בו. הוא מנסה להסביר זאת — ב„קול העם“ מ־20 באבגוסט — בסלקציה של העולים. (מן המפורסמות היא, כי הקומוניסטים היהודים מתפרצים זה עשרים וחמש שנה לעלות לארץ־ישראל, אלא שהבורגנים, הרפורמיסטים והצנטריסטים הציונים למיניהם חוסמים בפניהם את הדרך לשיבת ציון). אף בגולה היתה אחת מתוצאות תעמולתם האנטי־ציונית הקמת חיץ בין התנועה הקומוניסטית לבין המוני נוער יהודי, אף אגת־הרווחה של אלפי קומוניסטים יהודים בגולה כאשר הוסר החרם מעל הציונות, היא מופת חותך כי אלפים אלה חיו בשנים האחרונות חיי אנוסים בתנועתם ובמפלגותיהם הארציות. חלומם על ברית בין הכורחות „הלאומיים המהפכניים“ הערביים לבין ברית המועצות והאינטרנאציונל הקומוניסטי מצא לו פתרון־סיוט, כאשר אנשי המופת, אשר

המפלגה הקומוניסטית הישראלית היא מפלגה צעירה לפי שמה וסיסמותיה, וככל מפלגה צעירה היא אדוקה מאד בשמה החדש ובסיס־מותיה החדשות. עובדה היא, כי שום מפלגה בישראל מלבדה לא סיגלה עד כה את שמה לשם המדינה היהודית החדשה — והרי אין לשכות, כי רק חדשים מעטים לפני כן שינתה המפלגה הזאת את שמה מפלשתינאית לארץ־ישראלית. היא היתה, איפוא, אדוקה כל כך בצאתה למלחמת המדינה שוותרה אפילו על כתב־השחרור שהבטיחה המסורת היהודית הקדור־מה למי שאירס לו אשה זמן קצר לפני פרוץ המלחמה: השם „ארץ־ישראלית“ לא הוציא את שנתו. וכן אדוקה המפלגה מאד בסיסמות העצמאות היהודית, אתה שומע את נאומי מנהיגיה, ודומה עליך, כי עריסתה עמדה בקאטוביץ ובבאזל, אך השם החדש והפרוגרממה החדשה עוטפים, כידוע, מפלגה מבוגרת למדי, בעלת ותק ועבר. יש עבר הקובע ברכה לעצמו לעור־למים, אפילו כאשר בעל העבר מנער את הצנו ממנו. יש עבר שאפשר ללמוד ממנו לקח לעתיד. הקו הבולט האחד בפרוגרממה הארצישראלית המיוחדת שמפלגה זו הצילתה בשלימותו מן ההפיכה שבאה בהימוט משטר המנדט, הוא האנטי־אימפריאליזם הקיצוני והעקבי שלה. המפלגה הקומוניסטית הפלשתינאית, בכל גלגוליה, נתאוותה להרבה דברים בארץ־ישראל; ניתן לה רק דבר אחד מכל מאוייה. ביקשה לארגן את הפועלים היהודים והפועלים והפלחים הערביים בתנועה מהפכנית אחת, בעלת צביון ערבי מכריע. ביקשה להסיר את לב הפועלים היהודים והנוער היהודי מעל הציונות. ביקשה לגשור גשר בין „התנועה המהפכנית הלאומית“ של הריאקציה הערבית לבין האינטרנאציונל הקומוניסטי וברית המועצות. וביקשה לדחוק את רגלי השלטון האימפריאליסטי הבריטי מארץ־ישראל. מכל אלה ניתן לה רק מבוקשה האחרון בלבד.

בתולדות כיסופיה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית מענינת ביותר העובדה, שכל המטרות אשר עשתה למען בנאמנות ובתכלית תיות מבחינה סובייקטיבית ואובייקטיבית כאחד,

והיתה קיימת השאלה, כיצד תשתחרר ארץ ישראל מן הקפאון המזרחי ומן השעבוד המערבי. שתי תשובות יכלו להינתן לשאלה הזאת. התשובה הציונית היתה, כי השעבוד המערבי והקפאון המזרחי קשורים זה בזה קשר גומלין אמיץ. אין דרך לשחרר את הארץ משעבודה לשלטון האירופי הזר אלא על ידי פיתוח כוחות כלכליים ותרבותיים בחוכה, על ידי מהפכה במבנה הכלכלי והחברתי שלה; והדרך הבטוחה והמהירה להמהפכה הזאת היא העלייה היהודית. אין פירוש הדבר, שאינו מפלגה ציונית שהיא ראתה את העלייה היהודית כאמצעי לשחרור הארץ מן השלטון הבריטי. זה הפוך הוא, האינטרס המיוחד בשחרור ארץ זו דוקא נבע מצרכי העלייה היהודית. יתר על כן, כל עוד השלטון הבריטי הבטיח אפשרויות עליה, אפשרויות גדולות יותר מן השלטון התורכי הקודם, ומכל שלטון עצמאי ערבי משוער, היתה התנועה הציונית על כל חלקיה וזרמיה מעוניינת בקיומו של השלטון הבריטי. אך היה ברור וידוע מראש, כי תהליך ההגשמה הציונית והעלייה היהודית יש בה, לגבי השלטון הבריטי בארץ, משהו הדומה לתהליך תקומתו של הפרולטריון החדש לגבי המשטר הקאפיטאליסטי. הפרולטריון קם במשטר הקאפיטאליסטי ורק בו יכול היה לקום, אך סופו למגרו. היתה ברור מראש, כי כאשר העלייה היהודית תגיע לשיעור מסוים — תהפוך הכמות לאיכות, והמפעל הציוני יסתום את הגולל על השלטון הבריטי בארץ-ישראל.

המנצחים על עניני האימפריאליזם הבריטי הבינו זאת יפה מאד. "ירח הדבש" של הצהרת בלפור חלף עבר חיש מהר. משרדי הממשלה הבריטית שטיפלו בשאלת ארץ-ישראל, עברו מהרה מ"סיוע" לעליית היהודים לארץ-ישראל והתישבותם בה, למדיניות של האטת קצב ההגירה שמה הציונית; ומיום שהסתלקו מן הרעיון של שלטון בריטי ישיר בארצות המזרח התיכון והתחילו בונים את חשבון האימפריה על שלטון עקיף בתוכן, היתה "הקפאת" הבית הלאומי היהודי, כלומר הפסקת העלייה, לראש-מאוייה של המדיניות הבריטית. היה ברור לה, כי ארצות ערב, כהויותן, הן קרקע אידיאלית לשלטון עקיף בריטי במסווה עצמאות מדומה; והיה ברור לה, כי המהפכה הכלכלית, החברתית והתרבותית, שמביאה העלייה היהודית לארץ-ישראל תביא קץ על השלטון הבריטי בארץ על שתי צורותיו — הישירה והעקיפה — כאחת.

כה הירבו "להסביר" אותם וגם הושיטו להם יד, כרתו ברית-דמים עם הפאשיזם האיטלקי והנאציזם הגרמני, וכמהם עשו כל הכוחות "הלאומיים המהפכניים" בכל ארצות ערב.

רק הלום אחד של הקומוניסטים הישראליים היה למציאות: השלטון הבריטי נעלם מן הארץ, גם בצורתו הישירה וגם בגלגוליו העקיפים, הקיימים עדיין בארצות ערב, ובכל המרחב הגדול, מגבולות תורכיה בצפון עד גבולות חבל בדרום, ומגבולות לוב במערב עד גבולות פרס במזרח. הרי מדינת ישראל היא הארץ היחידה שאינה כלולה בארגון גרורי בריטניה הידוע בשם "הליגה הערבית" — אותה ליגה שאינה ממצה עדיין את תחום השפעתה של בריטניה במזרח התיכון, כי צפונה לה משתרעים אזורים ההשפעה "המערביים" של יוון ותורכיה, ממזרח — פרס, ומאחוריה אפגניסטן ופאקיסטן, מדרום — חבל, ומאחוריה — המושבות הבריטיות של אפריקה המזרחית, מערבה — קפריסין, לוב, ומאחוריהן מאלטה והמושבות הצרפתיות שבצפון אפריקה. מדינת ישראל היא עכשיו, למעשה, האי העצמאי היחיד בים השעבוד האימפריאליסטי הבריטי, הישיר והעקיף, ששמו המזרח התיכון.

וראה זה פלא: אותה מפלגה קומוניסטית ישראלית עצמה אשר ראתה בהיגון כל החלומות שטרחה להגשימם בחירוף-נפש ממש, זכתה לראות בהתגשמות מטרה, אשר למעשה, מבחינה אובייקטיבית, היא טרחה באותה מידה של חירוף-נפש להכשילה ולהרחיקה, כי לא במקרה נעלמה ההשפעה הבריטית ממדינת ישראל בלבד, בעודה קיימת בכל ארצות ערב. יש משהו המייחד את ארץ-ישראל לעומת הארצות הערביות, וייחודה זה הוא שהכשירה להשתחרר משלטון בריטניה ומהשפעתה בשעה שכל שכנותיה עודן נתונות להם; וייחודה זה הוא אשר הקומוניסטים הישראליים טרחו במשך כ"ה שנים למנעו ולבטלו ולהעבירו מן העולם.

ב

שאלת ארץ-ישראל היתה כל השנים שאלה כפולה: שאלת עם ושאלת ארץ, ואף מי שלא הכיר בקיומה של שאלת העם, או מי שהכיר בקיומה אך ביקש לה פתרון לא-ציוני, היה חייב לדון בשאלת הארץ; ביהוד, כשעלה בגורל לו לשבת בה. כל השנים נתקיימה השאלה, כיצד ישתחרר העם היהודי מגורל המיעוט והפיזור.

לא היתה מהדורה קומאינטרגנית של „בונד“ אשר האמין בקיומו של „עם־הספר“ סוציאליסטי, משולל טריטוריה ויונק תרבות מן השמים. לה היה ברור וידוע, כי אין אומה בלי טריטוריה. והיא ידעה, כי רוסיה הסובייטית פתחה לפני היהודים היושבים בגבולותיה את הדרך לריכוז טריטוריאלי בבירוביג'אן, ורוסיה הסרביטית, כידוע, אינה עושה דברים כגון אלה מתוך קאפריסות אסתטיות. הצורך של המוני יהודים בריכוז טריטוריאלי, בעליה לארץ־ישראל, היה ידוע גם לפ.ק.פ. אך היא החליטה לפעול נגד הצורך הזה. כי בעיניה היה חשוב יותר לשרת משהו מקיף וגדול יותר מעמה, מאשר לשרת את עמה. ומשהו מקיף וגדול יותר מעמה — פירושו: לא עמה. ואין תועלת בפלפול המוכיח כי המקיף כולל „ממילא“ את המצומצם, את העם. המציאות הוכיחה שהיתה סתירה בין האינטרס המדומה שפ.ק.פ. דימתה לשרתו לבין האינטרס הממשי, החיוני, הגדול של המוני ישראל. ונראה, כי ההבדל בין השירות לאינטרס שלך, של עמך לבין השירות לאינטרס אחר — הוא ההבדל העקרוני היחיד הקיים במציאות. ההבדל בין שירות לאינטרס זה לבין שירות לאינטרס זה אחר אינו אלא הבדל טכני — וכך אירעה לפ.ק.פ. „תקלה“ הטכנית הגדולה: במשך עשרים וחמש שנה היתה פ.ק.פ. המפלגה היהודית היחידה בארץ־ישראל אשר שירתה בנאמנות את האינטרסים של האימפריאליזם הבריטי.

ג

תולדותיה הטראגיקומיות של המפלגה הקרמוניסטית הפלשתינאית הן דוגמה קיצונית מאד למפלגה המזוהרת מרצון על עצמאותה הרעירנית, על זכותה להחליט ולפעול על דעת עצמה בענינים הנוגעים לגורל ציבור הפועלים והעם שהיא משתייכת אליו ופועלת בתוכו. במקרה זה הגיע הויתור, למעשה, עד כדי התאבדות רעיונית. כשם שמפלגה זו לא העיזה לתמוך, על דעת עצמה, בציונות, כן לא העיזה להתמיד על דעת עצמה בעמדתה נגד הקמת מדינה יהודית בארץ־ישראל, נגד העליה ונגד החישובות יהודית בארץ. אין לך גילוי גדול של עבדות מעבד המודיע בהכנעה: הממונה עלי החליט שעלי להיות בן־חורין; הריני מציינת לו ואהיה בן־חורין, ואפשר שאין ללמוד מדוגמה קיצונית זו על הכלל. אך אם גם נתעלם מן הצד היהודי

אך מה שהיה ברור לפקידות הקולוניאלית הבריטית ולמומחי משרד החוץ בלונדון געלם כליל מעיני הקומאינטרן ומהבנתו. שנים רבות הוסיף לראות את הציונות כ„סוכנות האימפריאליזם הבריטי“ שבאה להנציח את שלטונו בארץ־ישראל על המוני העם הערבי הנלחמים לשחרורם מעול האימפריאליזם. נציגות הקומאינטרן בארץ־ישראל, המפלגה הקומוניסטית הפלשתינאית, לא עשתה דבר כדי להעמיד את המרכז העולמי על טעותו. כדרך רוב המפלגות הקומוניסטיות קיבלה, בלא הירחור ועירעור, את התיאוריה של המרכז שנבעה משיגרה צנטראליסטית ועוד ביקשה לחזקה. לא עלה כלל על דעתה שמן הראוי לבדוק, אם תיאוריה זו מתאימה לארץ ולאזור שבהם קיימת אפשרות מיוחדת במינה, חד־פעמית, שאינה חוזרת, — הנובעת מתוך שילוב כורח השחרור של עם המפורז בעולם כולו עם צרכי השחרור של ארץ שעם זה עלה אליה. והיא שירתה את המרכז מבלי לראות כלל, כי למעשה היא משרתת את עניניו של השלטון האימפריאליסטי הזר בארץ. היא היתה המפלגה היהודית היחידה בארץ־ישראל אשר השתדלה להאט את קצב הגשמת הציונות, את העליה היהודית, את תהליך הריכוז של המונים יהודים בארץ, את תהליך צבירת כוחות השחרור הממשיים שהחישו את קץ השלטון הזר. היא תמכה בכל כוח שהתנגד לעליה היהודית והתנכל לה (עד התמיכה בחג' אמין ובכנופיותיו, ועד הכרזת המפורסם בימי „סטרוך מה“). היא השתדלה למנוע נוער יהודי, פועלים יהודים, יהודים סתם, מעליה לארץ־ישראל ומתמיכה במפעל הציוני. היא עשתה כל מה ששאלה נפשו של האימפריאליזם הבריטי.

כי המפלגה היהודית הזאת (והיא היתה יהודית גם בשעה שקראה לעצמה פלשתינאית, גם בשעה שכללה בחוכה מספר חברים ערבים, גם בשעה שביקשה להשליט בתוכה את היסוד הערבי על היסוד היהודי) החליטה, כי עליה לשרת לא את מעמד הפועלים של עמה ולא את עמה, אלא עליה לשרת אידיאה מקיפה יותר, ארגון מקיף יותר, ריכוז מדיני מקיף יותר. המפלגה הקומוניסטית הפלשתינאית לא היתה ארגון של סוציאליסטים או קומוניסטים יהודים קוסמופוליטיים. כשאר המפלגות הקומוניסטיות בארצות בעלות ישובים יהודים צפופים, הכירה בקיומו של עם יהודי ובקיומם של אינטרסים יהודים לאומיים ופעלה בתוך ישוב יהודי. היא

דוגמה קיצונית של מפלגה אשר ויתרה כליל על כל עצמאות רעיונית מתוך שעבוד גמור לארגון העולמי — קיצונית משום ייחודה של שאלת היהודים, שאין לה תקדים. בשאלה כזאת הביא הריכוז המופרז של החיים הרעיוניים, ההעברה המוחלטת של הסמכות הרעיונית למרכז, לקאטאסטרופה אידיאולוגית ממש, שטלית הנאמנות הרעיונית שנתעטפה בה המפר לנה הקומוניסטית הישראלית, משהוגשה לה מדינה מן המוכן, אינה יכולה לחפות עליה, ובכוחה רק להבליטה. אך אין פירוש הדבר, כי בעמים כתיקונם, ששאלותיהם המיוחדות חורגות ממסגרת השיגרה הרעיונית פחות מאשר שאלותיו המיוחדות של העם היהודי, אין הריכוז הרעיוני המופרז מעלה סכנות דומות, אם כי לא חריפות ובלטות כל כך.

השאלה המרכזית בחיי העם היהודי ובחיי מדינת ישראל תהיה עוד שנים רבות שאלת העלייה, שאלה שאינה קיימת בשום עם בממדיים כאלה ובחריפות כזאת, ושכלל מדינה אינה אלא שאלה צדדית וחלקית. על כן יחודה של השאלה היהודית לא ייבטל עוד זמן רב, אך עובדת קיומה של מדינה יהודית היא פיתוי לנהוג בשאלת היהודים ובשאלות המדינה מנהג שאלות תקינות של עם תקין, על כן הסכנה של אמירת הן לצנטראליזם מופרז בתנועת הפועלים הבינלאומית לגבינו גדולה וחריפה פי כמה מלגבי כל עם אחר. זה כמה שנים מתחנך חלק מן הנוער שלנו הנהגה יסודית, כי הדעות וההחלטות של הקומוניסטרן ושל המפר לגה הקומוניסטית של ברית המועצות הן הלכה שאין להרהר אחריה בכל השאלות שבועולם — וכל תנועת פועלים המהרהרת אחרי דעות והחלטות אלה בשאלות הנוגעות לענייניה החיוניים שלה, היא כופרת בעיקר. רק אנו, בגלל מצבנו המיוחד, גהנים מזכות ההרהור והערעור ואפילו כשאנו אומרים ועושים ההיפך ממש ממה שחור שבת ואומרת ההנהגה העולמית של התנועה הקומוניסטית, עדיין אנו סוציאליסטים וקומריניסטים מהפכניים כשרים. תפיסה משונה זו היתה מקור פורה מבוכה ותקלות כל השנים. כשתעמוד המדינה על תלה, וקיומה יעורר אשליות — כי עוד שנים רבות תהיה המדינה לא רק מכשיר לעשות את העם היהודי לעם תקין, אלא גם מקור אשליה, כי העם היהודי כבר היה לעם תקין — תהיה התפיסה הזאת מקור תמיד לסכנות חמורות. אינטרנאציונאליזם

המיוחד שבחזיון זה, צד שאינו מיוחד כלל וכלל לקומוניסטים או לתנועת הפועלים בכללה, והוא משותף לחטיבות מקבילות בכל המעמדות שבעם היהודי ותקפו לא פג מן היום בו כתב ברוכוב את „הקונצטראציה האנטיציונית“ — אל נתעלם מן הצד האחר, הכללי, שבחזיון הזה, ושבויכוח על מידת העצמאות הרעיונית והמדינית של תנועות הפועלים והלאומיות, הארציות, כלפי הארגון הבינלאומי והתנועה הבינלאומית. ויכוח זה כמעט שלא היה קיים בתנור עת הפועלים הציונית למעשה, אם כי היה קיים בה להלכה שנים רבות והוא קיים עד היום. תמיד היו בתנועת הפועלים הציונית קבוצות, אשר קבלו בשאלות תנועת הפועלים הבינלאומית בכללה ולא רצתה את עמדת התנועה הקומוניסטית, אך סירבו לקבל את מרותו של הקומוניסטרן בשאלת היהודים ובשאלות ארץ-ישראל. כמחנה הפועלים הציונים לא היה מעולם ויכוח על מידת העצמאות הרעיונית והעצמאות בשאלות הנוגעות ליהודים. על כן יכול אדם לטעון, כי הויכוח על עצמאות או ריכוז בתנועת הפועלים הבינלאומית אין בו ממש במציאותנו. יתר על כן, גם לאחר שאנשי פ.ק.פ. הצטרפו למחנה הפועלים היהודים המחייבים עליה יהודית, החישובת יהודית, עצמאות יהודית בארץ-ישראל, אין ויכוח זה אלא בבחינת הלכתא למשיחא, בגלל ההרס הארגוני בתנועת הפועלים הבינלאומית, אין כל אית להקמתו של ארגון פועלים פוליטי בינלאומי מאוחד בתקופה הקרובה. האינטרנאציונאל הסוציאליסטי חדל להתקיים, למעשה, ולשכת המודיעין הקיימת אין לה כל ערך בהווה וערכה לגבי העתיד מופקפק מאד. הקומוניסטרן פורק והקומאינספורם כולל רק חלק מן המפלגות הקומריניסטיות בעולם ואינו מקיים ביניהם אלא קשר אינפורמטיבי בלבד, אף על פי כן אין לראות את שאלות הארגון הבינלאומי של תנועת הפועלים כנחלת העבר בלבד. האינטרנאציונאליזם הוא חלק אורגאני, מהותי, מתנועת הפועלים; הוא חלק אורגאני, מהותי, מכל חינוך סוציאליסטי, ושקיעה האינטרנאציונאליזם, מבחינה ארגונית-מעשית, בתקופת בין-המשמשות זו אינה גורעת מטשקלן של בעיות הארגון הבינלאומי, מננהו ותכנונו, בדיונים הפנימיים שבכל מפלגת פועלים.

על כן אין לזלזל כלל בלקח ההיסטורי של השאלה הקומוניסטית הפלשתינאית. כאן לפנינו

מחדש גם את הויכוח העקרוני הזה בין המפלגות הרואות את המפלגה הקומוניסטית של ברית המועצות כמטרופולין רעיוני שלהן. אין לבוא בטענות על מפלגה הפוסקת בפולמוס זה לטובת הקומאינפורם משיקולים של מדיניות בינלאומית או מתוך שהיא סבורה, כי הדרך הנוכחית של המפלגה הקומוניסטית היוגוסלאבית במדיניות הפנים של יוגוסלאביה אינה נכונה וכי נכונה יותר היא הדרך שמציעות לה מפלגות הקומאינפורם. אך שונה מזה בתכלית הוא המצב, כאשר מגישים לנו בעתון פועלים, ציוני סוציאליסטי, בארץ ישראל הסברה מעין זו ("על המשמר", מכתבו של הח' ל. גרינבלאט מפראג): "מסתבר שהמפלגה היוגוסלאבית ומני היגיה נגועים במחלה בלתי נעימה ואפילו מסוכנת — במחלת הגדלות. הם נוטים להערכה מוגזמת של תפקיד התנועה הפארטיזאנית בשחרור יוגוסלאביה ועם זה נוטים לייחס ערך קטן מדי לצבא האדום ולברית המועצות בשחרור זה. קיימות, כנראה, תכונות בצמרת של המפלגה הקומוניסטית היוגוסלאבית להקים פדרציה כוללת של ארצות הדמוקראטיה העממית תחת הנהלת בלגראד ופדרציה זו היתה צריכה להיות, לפי דעת יוזמיה, שוות ערך לברית המועצות. הם שוללים, איפוא, את התפקיד המדריך והמרכזי של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית. בשער זה אפשר היה לראות את העובדות שציינו בגלוי הדעת המפורסם של הקומאינפורם כחול-שנות בנות-חלוף. אך במידה שהמפלגה היוגוסלאבית פורקת מעל עצמה עול משמעת ועול של חברות מהודקת בתנועה, ממילא הופכות חולשות אלו להיות מסוכנות יותר והטכניסטי נעשים פחות בטוחים במידה שהם עלולים גם לדחוף את המפלגה למדרון של התכחשות לעקרונות יסודיים של הקומוניזם".

המפלגה הקומוניסטית הישראלית כבר מרי גישה עצמה בת"בית במדינת ישראל עד כדי כך, ש"קול העם" מסביר מזמן לזמן לישוב המופתע, כי כל היותו למדינה עצמאית לא בא לו אלא מידי ברית המועצות והדמוקראטיה העממית. אולי לא רחוק היום, שבו יאשימו את "על המשמר" (או את הח' לוי גרינבלאט), כי הוא נוטה להערכה מוגזמת של תפקיד התנועה החלוצית, התנועה הקיבוצית, התנועה הציונית, ארגון ה"הגנה" וכו' וכו' בשחרור מדינת ישראל ונוטה לייחס ערך קטן מדי לצבא האדום ולברית

פירושו, בראש זכראשונה, שויון. יש לעמוד ולטרוח הרבה עד שמסבירים לנוער, כשם שעור שים זאת בחלק גדול מאד מתנועת הפועלים בעולם וגם בישראל, כי אינטרנציונאליזם פירושו ציות כל מפלגות הפועלים למפלגת פועלים של ארץ אחת, שהיא המפלגה המדריכה והמרכזית. אבל איך מסבירים לנוער, כי אינטרנציונאליזם פירושו, שכל מפלגות הפועלים חייבות לציית למפלגה אחת, אך אנחנו פטורים מן המצוה הזאת, משום שאנחנו יהודים? דבר זה עוד ניתן ליישבו בדוחק כאשר ייחודה של השאלה היהודית היה מנקר את העינים ממש. אך בודאי לא יקל לישב את הסתירה המשוערת הזאת בתוך מדינה יהודית, שקיומה מפתח להרגשה, כי כבר היינו "ככל הגויים" ועל כן גם דיבנו כדינם.

ד

על כן מצווה המחנה הציוני הסוציאליסטי כולו, עוד יותר מכל תנועת פועלים לאומית אחרת, על יחס כבוד לזכות העצמאות הרעיונית של כל תנועת פועלים. כל הרכנת-ראש לעקרון הריכוז הרעיוני בתנועת הפועלים העולמית נר שאת בחובה סכנות המורות לתנועת הפועלים הארץ-ישראלית. בויכוח הידוע עם רוזה לוכסמברג כתב לנין: "כל בורגנות רוצה בענין הלאומי זכויות יתר לאומה שלה, או תועלת מיוחדת בשבילה; ולזאת יקרא גישה מעשית". "הפרולטריון הוא נגד כל זכויות-יתר, נגד כל יוצא מן הכלל". על כן תבע לנין את הכרת עקרון זכותה של כל אומה להגדרה עצמית. ("על זכות האומות להגדרה עצמית", וו. אי. לנין, כתבים נבחרים, בהוצאת מכון מארכס-אונגלס-לנין, מוסקבה, 1940, כרך 1, עמוד 632). לנין מפריד בין הכרת הזכות להגדרה עצמית שהיא זכות אבסולוטית לבין הפעלתה לגבי כל אומה, שעל כך יש להחליט לפי הישועי הצרכים של מלחמת המעמדות. אך עצם הזכות היא זכות אבסולוטית. ודאי, הדברים האלה נכ-תבו בשנת 1914, לפני המהפכה, אך גם עכשיו לא תוכל שום מפלגה אינטרנציונאליסטית להסביר כיצד היא יכולה לתבוע לה את זכות העצמאות בתוך תנועת הפועלים העולמית ולחייב מפלגות פועלים לאומיות אחרות לוותר על זכות עקרונית זו לטובת המרכז העולמי של התנועה. פולמוס טיטו, על כל שאר בחינותיו, עורר

אלו מסוכנות יותר, והטכסיסים ייעשו פחות בטוחים. במידה שיהיו עלולים גם לדחוף את המפלגה למדרון של התכחשות לעקרונות יסודיים של הקומוניזם ושל כל סוציאליזם מהפכני... וכשישיבו חברים אלה למלינים עליהם בהסברה, כי הפוסקת בשאלות ארץ-ישראל צריכה להיות בראש וראשונה תנועת הפועלים הישראלית, יחזרו וישאלו אותם בצדק, מדוע ועל סמך מה מגיעה להם ולתנועתם זכות שהם עצמם שוללים אותה ממפלגת פועלים לאומיות בארצות אחרות. ובצדק יאמרו להם, כי אין ליישב בשום פלפול דיאלקטי את העקרון של „אתה בחרתנו“ עם העקרון של אינטרנאציונאליזם אמיתי...

המועצות בשחרור זה. במידה שאנו מכירים את החברים אשר אותם מייצג „על המשמר“, הרי לא ירכינו ראש. לא רק לפני דעותיה והחלטותיה של המפלגה הקומוניסטית הישראלית, אלא אף אם דעות והחלטות דומות תבואנה מפי הגבורה. ואז אולי יבואו עליהם בהאשמה נוספת, כי בצמרת שלהם קיימות, כנראה, תכניות לקיים הנהגה רעיונית בארץ-ישראל הצריכה, מתוך „מחלת הגדלות“ של יוזמיה, להיות שנת-ערך להנהגה הרעיונית שבברית המועצות. בעקבות שלילה את התפקיד המדריך והמרכזי של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית, ייקבע, כי במידה שהם פורקים מעליהם עול-משמעת ועול חברות מהודקת בתנועה, בעשות חולשותיהם

אצל הסוציאליסטים ככל העמים נפתרה זה כבר בעית היחס בין הלאומיות והסוציאליזם. בשום עם אי אתה מוצא לוחמי סוציאליזם המסיקים מתוך הסוציאליזם והבינלאומיות שלהם את ההכרח להתבולל בעם החזק ולהתכחש לעמם מתוך שלילת לאומיותם... רק אצל היהודים, המשונים בסדריהם, קיבלו הסוציאליסטים את ההתבוללות וההתרחקות מן היהדות כקנינים הרחוני.

גלגלי הריפובליקה היהודית לא יונעו מבלעדי זרועותיו האמיצות של הפועל היהודי... הציונות סופה שתתמזג בהכרח עם הסוציאליזם. מדינת היהודים תהיה סוציאליסטית בהכרח... הצורה הזאת עולה בד בבד עם מאוייהם ותקוותיהם הקדושים ביותר של חוגי עם יהודים רחבים. בהתעלות הסוציאליסטית תלויה הצלחת הציונות כלפי פנים. לגבי חוץ לא תצא לה ממויגתה עם הסוציאליזם שום תקלה. אם תרשינה הממשלות מדינת יהודים, הרי צורתה הממשית של זו איננה לא בעלה ולא מורידה.

נתון סיר קין, שאלת היהודים ומדינת היהודים הסוציאליסטית, 1898
(כתבי נהמן סירקין, כרך א' היצאת „דבר“ תרצ"ט)